

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ В
УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБІП України

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE
CONFERENCE**

**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2023

УДК 001:63(4/9)

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвяченої 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України вченою радою агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 16 листопада 2023 року протокол № 11.

Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика. Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України матеріали V міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Київ, 25-27 жовтня 2023 р.)/НУБіП України, 2023. 339 с.

ISBN 978-617-8351-50-2

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників V міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика», яка присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України. Висвітлено теоретичні і практичні питання сучасної аграрної науки, напрями їх вирішення та впровадження у виробництво.

Титульна сторінка: "Соняхи". Художник: Радо Явора.

© НУБіП України, 2023.

КАФЕДРА РОСЛИННИЦТВА НА ЗЛАМІ СТОРІЧ

Каленська С.М., д. с.-г. н., професор, академік НААН України
Національний університет біоресурсів і природокористування України

25 - 27 жовтня 2023 року на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України була проведена V Міжнародна науково-практична конференція: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України.

Історія та діяльність кафедри рослинництва тісно пов'язана з історією нашої держави, подіями, які відбувалися на зламі сторіч – зародження та створення навчальних закладів, наукових установ; революційні зміни в країні, роки репресій та війн, відбудова та становлення держави; інтеграція в світовий освітянський та науковий простір.

Прискорений розвиток аграрної освіти і науки в Україні на початку ХХ ст. пов'язують з діяльністю сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту, відкритого у серпні 1898р і з 1 вересня 1898р. до занять на ньому приступили 88 студентів. В 1898 - 1899 рр були створені кафедри загального і спеціального хліборобства (рослинництво) як провідні кафедри сільськогосподарського відділення. Викладачі кафедри в усі періоди її розвитку приділяли значну увагу питанням реформування в аграрному секторі, удосконаленню форм господарювання аграрних формувань; підтримали Столипінську аграрну реформу (1907-1916рр.), яка давала дозвіл виходу селян із колективних господарств і створювати свої особисті фермерські господарства, продавати або давати в оренду свої земельні наділи, а також передавати їх у спадок, тобто узаконювалась приватна власність на землю, становлення і розвиток фермерства; приймали і приймають активну участь в змінах, які відбуваються в Україні нині. Професор кафедри Овчарук О.В. приймав участь у військових діях з початку війни в Україні і колектив кафедри надавав волонтерську допомогу.

Впродовж історії розвитку кафедри рослинництва (хліборобства) її в різні роки очолювали відомі вчені: Сльозкін П.Р. (1899-1918рр.), Колкунов В.В. (1919-1922рр), Малюшицький М.К. (1922-1929 рр.), Живан В.П. (1935 – 1941 рр.); Павловський К.І. (1941-1942 рр.), Сакало В.Д. (1942-1944 рр.), Демиденко Т.Т. (1944-1959 рр.), Зеленський М.О. (1959-1960 рр.), Городній М.Г. (1961-1982 рр.), Білоножко М.А. (1983-1991 рр.), Устименко О.С. (1991-1994 рр.), Алімов Д.М. (1995–1998 рр.), Танчик С.П. (1999-2002 рр.), Єрмакова Л.М. (2007-2009 рр.), Каленська С.М. (2002-2006 рр., 2009 і по н.ч.).

Сучасна кафедра рослинництва – це згуртований колектив однодумців де гармонійно поєднується досвід з молодістю, наука з виробництвом, співпраця з студентством. На кафедрі рослинництва нині працюють 7 докторів с.-г. наук, професорів: Каленська С.М., Рахметов Д.Б., Демидась Г.І., Новицька Н.В., Коваленко В.П., Овчарук О.В., Вишнівський П.С.; к. с.-г. н., доценти: Мокрієнко

В.А., Юник А.В., Бачинський О.В., Антал Т.В., Гарбар Л.А., Свистунова І.В., Коваленко Р.В., Бурко Л.М., Шутий О.І.; Скринник О.О, к.г.н., доцент; к. с.-г. н., старші викладачі Карпенко Л.Д., Пилипенко В.С., доктор філософії, асистент Мазуренко Б.О., асистент Гордина О.Ю. Середній вік науково-педагогічних працівників складає 46 років. За історію розвитку кафедри підготовлено більше 20 докторів наук та 85 кандидатів наук, які працюють як у вітчизняних установах так і за кордоном. Сучасний склад кафедри – це послідовники наукових шкіл кафедри, які захистилися за останні 20 років.

Нині на кафедрі викладається більше ніж 40 дисциплін для студентів різних освітніх ступенів. Кафедра рослинництва є базовою в Україні щодо методичного забезпечення навчального процесу за підготовки агрономів з дисциплін рослинницького циклу та тісно співпрацює з колегами із закладів вищої освіти України та світу. Викладачі та магістри кафедри приймають участь в програмах Еразмус + та приймають колег за цією програмою з закордонних закладів освіти в НУБІП Україні. Магістр кафедри Загородній Олег навчався за програмою Еразмус+ в Латвійському університеті (2019 р.).

Інтегрована діяльність науково-викладацького складу кафедри зі студентством впродовж навчання та їх виробничої діяльності в подальшому, сприяє тісному взаємозв'язку кафедри з виробництвом.

Наукова діяльність кафедри присвячена сучасним світовим та вітчизняним напрямам. Стале виробництво продукції рослинництва для вирішення глобальних проблем людства – продовольчої, енергетичної, екологічної є пріоритетним напрямом наукової діяльності кафедри [1]. Дослідження щодо продукційного процесу, стійкості та контролю біотичних та абіотичних стресів рослин забезпечують розробку адаптивних технологій вирощування культур [4,5,6]. За умов зміни клімату та погоди, важливим напрямом досліджень є інтродукція та диверсифікація культур з різним типом фотосинтезу, збереження та збагачення біорізноманіття. Розробки та впровадження у виробництво інноваційних технологій в рослинництві, методики використання наноматеріалів, біопрепаратів, антистресових препаратів спрямовані на реалізацію генетичного потенціалу сучасних сортів та гібридів польових культур і, зокрема, функціональної якості та безпечності продукції [2, 3, 7], Кафедра постійно приймає участь в конкурсах МОН щодо фінансування наукових проектів і отримує його впродовж більш ніж 20 років. Міжнародна активність колективу кафедри сприяє веденню навчальної та наукової роботи на актуальних піках сучасності. Співробітники кафедри приймають участь у виконанні низки міжнародних наукових проектів: Міждержавний грант в рамках двохсторонньої угоди між Литвою і Україною: «Виробництво біопалива з нових ресурсів біомаси», партнери: Університет Олександра Стульгінскіса, Литва та Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2011-2012рр.; Міжнародний проект «Продуктивність нових та перспективних сортів пшениці озимої в Україні та Німеччині», партнери: Університет прикладних наук Анхальт (Німеччина) та НУБіП, 2007-2019; Міжнародний проект за програмою ERA-ARD: “Зниження впливу виробництва біопалива на запаси продовольства”,

партнери: Литовський аграрний університет, Інститут палива та відновлювальної енергії, Польща, НУБіП України, 2009-2011;

Наукова школа вчених кафедри продовжується в нових поколіннях аспірантів та докторантів, а її випускники, хто вже твердою ногою крокують по життю, бережуть та підтримують традиції наукових шкіл кафедри рослинництва в Україні та світі. За історію розвитку кафедри підготовлено більше 20 докторів наук та 85 кандидатів наук, які працюють як у вітчизняних установах так і за кордоном. Сучасний склад кафедри рослинництва – це послідовники наукових шкіл кафедри декількох поколінь.

Плідна та багатогранна діяльність колективу кафедри відображена в чисельних нагородах, відзнаках, визнаннях на вітчизняному та міжнародному рівнях. Кафедру визнано кращою випусковою кафедрою серед аграрних освітніх закладів України за напрямом "Агрономія".

Висіяне з любов'ю насіння завжди дасть дружні сходи – це спрямування діяльності кафедри щодо плекання нового покоління фахівців – агрономів, які успішно інтегруються в сучасне виробництво.

Кафедра висловлює щире подяку кандидату сільськогосподарських наук, доценту кафедри рослинництва Дмитришаку Михайлу Ясоновичу за збереження, узагальнення історії кафедри та підготовку до друку монографій присвячених історії кафедри рослинництва.

Кафедра рослинництва агробіологічного факультету НУБіП України продовжує свої славні вікові традиції з розвиненою навчально-виробничою структурою, високим рівнем викладання та потужною науково-дослідною базою. Молоде хліборобське покоління отримує освіту, яка відповідає світовим стандартам.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ

1. Kalenska, S. (2022). Food security and innovation solutions in crop production. *Plant and Soil Science*. 13(2).14-26. [https://doi.org/10.31548/agr.13\(2\).2022.14-26](https://doi.org/10.31548/agr.13(2).2022.14-26).

2. Каленська С.М., Рахметов Д.Б., Єременко О.А., Makareviciene V., Новицька Н.В., Юник А.В., Гарбар Л.А., Антал Т.В., Гончар Л.М., Мазуренко Б.О., Гордина Н. Біологічна сировина для виробництва паливно – мастильних матеріалів. К.: 2021, 256 с.

3. Нанотехнології в рослинництві. Колективна наукова монографія. За загальної редакції С.М.Каленської. К.: Аграрна наук.2020. 460 с.

4. Каленська С.М., Рожков А.О., Антал Т.В., Гарбар Л.А., Малеончук О.В.. Пшениця яра: біологія, морфологія, технологія вирощування. К.: "ЦП КОМПРИНТ", 2017. 384.

5. Каленська С.М., Кнап Н.В., Федосій І.О. КАРТОПЛЯ: біологія та технологія вирощування, Вінниця: «Нілан-ЛТД» 2017.144с.

6. Каленська С. М., Новицька Н. В. Травмування насіння польових культур. К.: ЦК «Компринт», 2016. 246 с.

7. Рожков А.О., Пузік В.К., Каленська С.М., Бобро М.А., Пузік Л.М. Формування продуктивності тритикале ярого в Лівобережному Лісостепу України. Х.: Майдан, 2014. 340.

Друковані праці присв'яченні історії кафедри рослинництва

1. Каленська С.М., Вергунов В.А., Дмитришак М.Я., Гаврилюк В.М., Іванюк М.Ф., Нижник С.В., Сітько Л.К. Професор Білоножко Михайло Арсенійович. Учитель та учні. Бібліографічний покажчик наукових праць за 19512000 роки», Київ: НУБІП України, 2022. 360 с.

2. Каленська С. М., Вергунов В.А., Дмитришак М. Я. та ін. Професор Білоножко М. А. До 100-річчя від дня народження. К.: 2021.

Каленська С.М. Дмитришак М.Я., Шутий О.І., Сонько Р.В. На зламі сторіч. Монографія. Київ, 2019. 159 с.

3. Дмитришак М.Я., М.Ф. Іванюк, В.М. Гаврилюк. Кризь вітри десятиліть. За ред. М.Я. Дмитришака. Київ – Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. – 510 с.

4. Професор Городній Микола Гаврилович: Бібліограф. покажчик наук. праць /УААН, ДНСГБ, НДІ агротехнологій та якості продукції рослинництва; Уклад.: В.А. Вергунов, С.М. Каленська, О.І. Присяжнюк, Н.Б. Щebetюк, М.Я. Дмитришак, Л.П. Полозенко; К.: Аграрна наука, 2008.150 с.

5. Дмитришак М., Гаврилюк В. У труді, як у бою. Професор М.Г. Городній. К.: Аграрна наука, 2008. 7-9.

6. Вергунов В.А. Професор Сльозкін Петро Радіонович (1862-1927) / УААН, ДБНСГБ, Укр.держ. насіннева інспекція. К.: Аграрна наука, 2007. 180с.

7. Людина, вчений, патріот //До 80-річчя від дня народження професора Михайла Арсенійовича Білоножка.- К.: НАУ, 2000. 64 с.